

Nr 2.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning hava båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1946.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1946 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen antecknas till en början, att sedan militieombudsmannen Ivar Lamech Wieslander den 26 april 1946 utnämnts till president vid hovrätten över Skåne och Blekinge från och med den 1 oktober samma år, avsade han sig av denna anledning den 30 september 1946 uppdraget att vara riksdagens militieombudsman från och med den 1 oktober 1946. På grund av denna avsägelse övertog hovrättsrådet Nils Ivan Regner jämlikt § 98 regeringsformen och § 68 riksdagsordningen i sin egenskap av militieombudsmannens ställföreträdare militieombudsmansämbetet. Den 30 oktober 1946 utsågs Regner till militieombudsman och rådmannen Erik Anton Wilhelmsson till hans ställföreträdare.

Wieslander begagnade sig av semester under tiden från och med den 18 till och med den 21 mars samt från och med den 1 juli till och med den 10 augusti 1946. På grund av sjukdom var Wieslander under tiden från och med den 11 till och med den 15 juni 1946 oförmögen att sköta sin tjänst. Jämlikt 17 § första stycket i den för militieombudsmannen gällande instruktionen har militieombudsmansämbetet under nämnda tider föreståtts av Regner i egenskap av ställföreträdare för militieombudsmannen.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Kopparbergs, Uppsala, Västmanlands, Älvsborgs, Östergötlands, Blekinge, Stockholms och Gotlands län, varjämte militieombudsmannen inspekterat vissa försvarsanstalter i Stockholm.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen biträtts av byråchefen och byråintendenten vid militieombudsmansexpeditionen samt i vissa fall där-

jämte av en byggnadsakkunnig officer. För granskningen av vissa kassaförvaltningars räkenskapshandlingar har militieombudsmannen såsom biträde anlitat en intendenturofficer. Vid inspektionen av truppförband ha krigsrättsprotokollen, protokollen angående disciplinära bestraffningar och angående ärenden rörande förlust av eller skada å krigsmaktens egendom, de militära straffregistren, anteckningsböckerna över meddelade tillrättavisningar, kassaförvaltningarnas räkenskapshandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom marketenterirörelser granskats. Tillika har uppmärksamhet ägnats åt vården av kaserner och materiel, åt hygieniska förhållanden, utspisning och omhändertagandet av de värnpliktigas ransoneringskort samt åt socialvården. I samband med inspektionerna av truppförband ha även arrestlokalerna besökts.

Över de under året handlagda ärendena meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1946 års lagtima riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1946 från år 1945 balanserade ärenden till ett antal av	236
Under år 1946 tillkommo ärenden till följande antal:	
enligt allmänna diariet	812
enligt diariet över hemliga ärenden	5
Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1946, utgör alltså	1 053
De ärenden, som tillkommit under år 1946, utgöras av:	
ärenden inkomna från myndighet	29
klagomål eller framställningar från enskilda	217
ärenden uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning	546
militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. . .	25
Summa	817

Av de från år 1945 balanserade 236 ärendena ha 133 utgjorts av klagomål eller framställningar från enskilda samt 85 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m. Ett ärende tillhörde gruppen »militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m.». 17 ärenden hade inkommit från myndighet.

Till behandling under år 1946 ha alltså förelegat 46 ärenden, som inkommit från myndighet, 350 klagomål eller framställningar från enskilda, 631 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskningar m. m. samt 26 organisations- och förvaltningsärenden, tillhoppa 1 053 ärenden.

Av dessa ärenden ha	
till annan myndighet hänvisats	30
utan åtgärd avskrivits	78
på grund av återkallelse avskrivits	3

efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	426
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	210
föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd	32
föranlett framställning till Konungen eller till departementschef	12
föranlett annan åtgärd	51
och äro vid 1946 års utgång	
under utredning	154
på militieombudsmannens prövning beroende	57
	<hr/>
	Summa 1 053

Av hela antalet under år 1946 till behandling föreliggande ärenden (1 053) ha under året slutbehandlats 826 medan till följande år balanserats 227.

Av de anhängiggjorda åtalen (därmed jämförliga ärenden) voro vid 1946 års början ännu icke slutligt prövade	18
anhängiggjordes under år 1946	13
	<hr/>
	Summa 31

Av dessa åtal	
ha under året slutligen avgjorts	22
äro vid årets slut på prövning beroende	9
	<hr/>
	Summa 31

Antalet inkommande klagomål har under första fredsåret undergått en väsentlig sänkning. Under år 1946 nytillkommande klagomål utgjorde sålunda 217 mot 769 föregående år. Av en jämförelse med det genomsnittliga antalet under tioårsperioden 1929—1938 inkommande klagomål, vilket uppgick till 82, framgår att hänvändelse till militieombudsmansämbetet alltjämt förekommer i betydligt större utsträckning än före kriget. Antalet inspektionsanmärkningar (546) ligger alltjämt på samma nivå som under krigsåren och överstiger det dubbla av medeltalet för åren 1929—1938, som utgjorde 246 ärenden. Under år 1946 har den från krigsåren kvarstående balansen kunnat i det närmaste avarbetas.»

Ämbetsberättelsen upptager vidare såsom bilagor:

- redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,
- redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd, samt
- redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts till Konungen m. m.

Vad angår åtalen ha redogörelser lämnats endast för sådana, vilka, såvitt vid ämbetsberättelsens färdigställande varit känt, under året prövats av första domstol.

I avdelningen »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jäm-

förlig åtgärd» ha huvudsakligen medtagits sådana ärenden, vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts ha intresse utöver de enskilda fallen.

Under rubriken »Redogörelse för vissa framställningar till Konungen» omförmälas fyra av militieombudsmannen under år 1946 till Konungen avlåtna skrivelser, nämligen

den 28 mars angående tillsättande av tjänst i succession efter innehavare av förordnande att tills vidare vara byråchef hos justitieombudsmannen eller hos militieombudsmannen;

den 2 april angående det militära utredningsväsendet;

den 19 september angående beskaffenheten av militärhåkte; samt

den 24 september angående tillgodoräknande som fullgjord tjänstgöring av tid för verkställande av disciplinstraff.

Därjämte återgivas under sistnämnda avdelning två av militieombudsmannen under år 1946 avgivna yttranden, nämligen

den 30 januari till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet i anledning av remiss av framställning om upphävande av den i tjänstereglementet för krigsmakten intagna föreskriften angående bestraffningars och tillrättavisningars kungörande på order;

den 16 mars till Konungen i anledning av remiss av ett genom överbefälhavarens försorg upprättat förslag till bestämmelser angående militärt straffregister m. m.

Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 4 februari 1947.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Wagnsson, Westman, Ahlkvist, Ekströmer, Krügel, Lodenius, William Ohlsson och Arrhén;

från andra kammaren: herrar Rylander, Olsson i Mellerud, Landgren, Andersson i Mölndal och Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Ljungqvist och Jonsson i Skutskär.